

Bòsnia, història d'una indecisió

**"La decisió d'intervenir ja no és cap qüestió d'estratègia, és d'ètica."
Jordi Casabona considera que Occident ha de salvar Bòsnia per la via militar.**

Ara fa aproximadament quatre anys i mig de la intervenció militar al Golf Pèrsic. Certament, al 1991, i just quan ens recuperàvem de l'acabament de la guerra freda i de la desaparició de "bons" i "dolents" –que tans beneficis hauria d'haver aportat a la nova Europa– la "Tempesta del Desert" obligà Occident a prendre partit de nou entre l'Iraq o Kuwait. O amb els bons o amb els dolents. Hom hagués pensat que el conflicte de Bòsnia ens hauria forçat a fer-ho de nou, però malgrat la contínua transgressió dels drets humans i del dret internacional, a Bòsnia-Hercegovina les coses no han estat mai tan clares.

Al 1991 el raonament era senzill. Es tractava de la invasió d'un país internacionalment reconegut on, a més, hi havia milers de bidonets negres en joc que podien fer patir les economies occidentals. En aquella ocasió les Nacions Unides es van decidir per la cirurgia radical i, deien, que sense dolor. A Bòsnia, però, la manca d'interessos geopolítics clars per a Occident ha debilitat sempre les opcions més intervencionistes i sempre s'ha escollit el tractament pal·liatiu, lent i que, com a molt, ha arribat a fer algun forat a les pistes sèrbies. Però el malalt no s'ha guarit, i l'opció europea, caracteritzada en primer lloc per la manca d'unanimitat, i en segon, per respectar la superioritat militar dels sèrbies, intentant un acord diplomàtic i facilitant ajuda humanitària, no ha donat

Consell de Seguretat de l'ONU.

cap resultat. L'anomenada indefensió dels cascs blaus ha creat frustració en un bàndol i ha estimulat les petites i contínues pressions de l'altre.

El segrest de soldats de les Nacions Unides i la destrucció de l'avió americà durant la proppassada primavera van saccejar de nou l'opinió occidental i per primera vegada va existir una voluntat més o menys compartida de concretar la intervenció d'Occident. A Europa, Gran Bretanya, França i Holanda van proposar la creació d'una força d'intervenció ràpida (FIR). Als Estats Units, però, un primer compromís del president Clinton de reforçar el contingent de tropes americanes a la zona va topat amb l'oposició del Congrés d'aquell país.

La qüestió clau quedava, però, per resoldre. Quin seria l'objectiu de la FIR o del

reforçament de les mateixes tropes del FORPRONU? Durant les dues darreres setmanes, les imatges de televisió ho han contestat. Mentre milers de dones i nens són deportats per qüestió de raça i els homes assassinats o tractats en condicions infrahumanes, Occident mira perplex!

Tot fa preveure que la Unió Europea i l'OTAN una vegada més no han pogut donar una resposta unitària, políticament clara i enèrgica. Les Nacions Unides per altra banda, han vist massa riscos a posicionar-se obertament, i aviat hi haurà tots els elements tècnics per justificar la retirada dels cascs blaus i aixecar l'embargament d'armes als musulmans. La retirada de les forces del FORPRONU significaria abandonar els pobles sèrbies, croats i musulmans a una crua i progressiva guerra civil i la possibilitat d'una presa de posicions partidistes per part de potències foranes. En tot cas, fets de dramàtiques conseqüències per a l'estabilitat d'aquesta regió que –no s'ha d'oblidar– és europea.

Sens dubte, una de les raons de l'escalada de violència esdevinguda a Bòsnia ha estat la indecisió i passivitat d'Occident. Ara, ha quedat clar que una solució diplomàtica que no accepti l'expansionisme serbi és inviable. Si bé en aquests moments és evident que el preu polític i militar d'una intervenció armada ha augmentat, Europa i Occident han de decidir. Ara, la decisió ja no és una qüestió d'estratègia, sinó d'ètica. **Jordi Casabona**

Bèlgica, en fase de transició

Segons Oriol Ballester, el resultat de les últimes eleccions belgues indiquen clarament les noves preferències ideològiques dels europeus.

Brussel·les. La Comissió Europea constata en els seus sondatges, des de 1993-1994, un augment per part de les opinions públiques de l'exigència d'un paper més actiu de l'estat, per temperar els excessos de l'economia de mer-

cat. El resultat de les eleccions belgues celebrades el passat 21 de maig s'inscriu dins aquesta lògica general, sobretot a Flandes. Allà, l'impuls dels liberals del VLD fou limitat. El Partit Socialista, malgrat els afers de corrupció que han

tocat (i enfonsat) alguns dels seus dirigents, va fer més que mantenir-se. A la televisió belga francòfona, Mario Telo, director de l'Institut d'Estudis Europeus de la Universitat Lliure de Brussel·les, afirmava que "Europa travessa una fase

de transició. És la fi de la revolució conservadora que inicià Margaret Thatcher al Regne Unit l'any 1979, però el model socialdemòcrata de l'any 2000 encara no existeix". Aquest model busca el seu camí, perillosament, entre el rigor pressupostari i una política social generosa. Amb una unanimitat sorprenent, els socialistes europeus accepten el rigor de Maastricht.

Pel que fa a la dreta europea, ja ha deixat de banda el liberalisme salvatge. Aquesta dreta més moderada i aquesta esquerra que es busca a si mateixa es podrien retrobar, a escala europea, en la zona de convergència esbossada pel llibre blanc de Jacques Delors, l'ex-president de la Comissió Europea, que intenta conciliar ocupació i competitivitat. La victò-

ria de Dehaene és un molt bon exemple d'aquesta necessitat de centre. Hi ha una tendència europea a polítiques de coalició, de concertació, més que de confrontació. Aquesta fase transitòria pot tenir els seus riscos. Si la concertació canalitza els conflictes, es pot afavorir la despolitització que, a la vegada, alimenta els extrems. A Bèlgica en saben molt, de fer pactes i coalicions. El govern el formen sòcio-cristians i socialistes flamencs i valons, quatre partits força diferents entre ells, però que es posaren d'acord per fer un programa comú. Dehaene no amaga la seva intenció de continuar una política severa que respongui a les exigències del pla de convergència i de sanejar la seguretat social. A Bèlgica, però, sempre s'ha de tenir en compte el factor nacionalista.

Els liberals valons no han tardat gaire a qüestionar que el PS (Partit Socialista) i el PSC (Partit Sòcio-cristià) de Valònia, tots dos perdent gas i, per tant, més vulnerables, siguin capaços de defensar eficaçment els interessos francòfons davant dos partits flamencs (el CVP, sòcio-cristià, i el PS flamenc) que han guanyat vots i que tenen al clatell els ultradretans flamencs del Vlaams Blok (Bloc Flamenc). Una dada preocupant: aquest últim partit, el van votar en les passades eleccions un de cada quatre habitants majors d'edat d'Anvers, segona ciutat belga i segon port europeu. Històricament moltes ideologies al Vell Continent s'han extès a partir de les ciutats amb port. Els demòcrates belgues esperen que Anvers sigui l'excepció. **Oriol Ballester**

Caixes d'estalvi

Fabià Estapé fa un repàs de les darreres dades sobre les caixes d'estalvi europees, la llista de les quals encapçala una entitat catalana.

Les caixes d'estalvi, que tenen un origen històric que barreja motius de seguretat per a les classes econòmicament més dèbils i característiques de la poca confiança en la seguretat (així es desprèn en certs llocs, com ara al Principat) de la banca privada, han desenvolupat una força creixent. Avui a tot l'estat espanyol ja ocupen un 50% del sistema financer; i la tendència no minva, ans augmenta. Ara les estadístiques a nivell europeu ens donen una informació de primera mà sobre la importància d'aquestes entitats. Resulta, per a satisfacció de tothom, que en un *ranking* ocupat per les caixes d'estalvi més importants de l'Europa occidental, tres caixes són espanyoles; dues són catalanes. El quadre adjunt ens diu que a 31 de desembre de 1994 s'havia produït el fet, sense precedents, que la Caixa d'Estalvis de Barcelona, "La Caixa", havia passat de ser la tercera, com era a final de l'any 1993, a ser la primera d'Europa, com hem dit. Amb prop de 45.000 milions de dòlars de dipòsits,

2.394 oficines i 11.907 treballadors, la tenim de líder de la classificació europea. Bona feina de l'equip de primera que comanda l'enginyer i economista Josep Vilarasau i Salat.

Una menció igualment positiva mereix la Caixa de Catalunya, regentada amb prudència i ambició per l'economista Francesc Costabella, que en el termini d'un any ha avançat del lloc 27 al lloc 15 d'Europa. Són més d'11.000 milions de dòlars, que sumen els seus dipòsits. Tot

això amb 688 oficines i 3.548 treballadors.

A la resta de l'estat sobresurt la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, que ha avançat del lloc 8 al 5, amb més de 27.000 milions de dòlars de dipòsits, 514 oficines i 9.175 treballadors. Les dades que, en el context europeu, es poden veure al quadre adjunt ens diuen que el fenomen de les caixes d'estalvi ha arrelat a Europa i que presenta totes les característiques de continuar creixent. En

'La Caixa'. Avui és la primera caixa d'estalvis de tot Europa.

ARXIU

més d'un cas –jo crec que al Principat la cosa és òbvia– han estat fracassos bancaris que han atorgat a les caixes la prima de la "seguretat" dels estalvis. Si pensem en les quantitats que a Espanya garanteix el Fondo de Garantía de Depósitos és totalment explicable la preferència dels estalviadors per les caixes. I entre nosaltres crec que no s'ha estudiat com mereix l'entrellat de fenòmens que varen acompanyar la Ley de Desbloqueo del 1940. Gat escarmentat, d'aigua freda fuig! **Fabià Estapé**